

NAGY-BRITANNIA ÉS A GYARMATOSÍTÁS

1. Anglia: Viktória (1837-1901)

- Gazdasági, pénzügyi hatalom, legnagyobb gyarmatbirodalom, a világ legnagyobb hadiflottája
- Ipari forradalom befejeződése: a brit termékek egyeduralkodóak a világpiacra
- Okok: francia fejlődés elmaradt, a német és az amerikai fejlődés éppen csak elkezdődött
- Folyamatos gazdasági fejlődés – a világpiac, világgazdaság központja London
- Belpolitika: váltógazdaság – whigek: Palmerston, Gladstone
- Toryk: Disraeli
- 1867. választójogi reform: kispolgárok és szakképzett munkások
- szólás-, sajtó-, gyülekezési szabadság, szakszervezetek szabad tevékenykedése
- Külpolitika: status quo fenntartása, fényes elszigeteltség

2. Gyarmatosítás

- Gyarmatosításnak nevezzük az újkor történetében azt a folyamatot, amelynek során a vezető nagyhatalmak gazdasági és politikai függőség alá vonják a világ fejletlenebb (nem iparosodott) területeit.
- Formái: katonai megszállás
- Protektorátus(ellenőrzés)
- Gazdasági megszállás (előnyös szerződések, koncessziók)
- Céljai: a terület stratégiai biztosítása, ami a természeti kincsek kiaknázására, olcsó munkaerő felhasználására, piacszerzésre irányul.
- Ideológia: az elmaradott területek civilizálása.

Anglia: a legnagyobb gyarmatbirodalom – 200 millió ember élt az angol gyarmatokon

- India: Indiai kézműipar tönkretétele - éhínség
- 1857. szipoj-lázadás – köv.: Kelet-Indiai Társ. Feloszlata
- alkirályság létrehozása
- Belsőszülött uralkodóosztály bevonása a hatalomba, gyarmati hivatalokba
- Burma, Perzsia, Afganisztán, Afrika-Egyiptom, Dél-Afrika
- Fehér gyarmatok: Ausztrália(aranylelőhelyek), Új-Zéland(polinéz őslakosság ellenállása), Kanada

Franciaország: Észak-Afrika: Algéria, Marokkó, Tunézia, Indokína: Dél-Vietnam, Kambodzsa

- 1862 – Mexikó – kísérlet a gyarmatosításra – francia expedíciós hadsereg
- főváros elfoglalása, Habsburg Miksa bábcászás
- ellen: Benito Juárez vezette nemzeti ellenállás
- 1867. Habsburg Miksa kivégzése
- 1869. Szuézi-csatorna – Ferdinand Lesseps – de: angol védnökség alá került

Németország: Bismarck: „olyan lenne, mint az a lengyel nemes, aki ing nélkül vesz fel prémbundát.”

Kína: 1840/42. első ópiumháború

- 1851 – Tajping-felkelés a Mandzsú-dinasztia uralma ellen
- 1856. második ópiumháború: Anglia és Franciaország győzelme: Peking elfoglalása, szabad hajózás a Jangcén – Kína engedélyezi a korlátlan kereskedelmet – félgyarmati sorba süllyed
- 1860. Vlagyivosztok kikötőjének megnyitása – köv.: orosz behatolás veszélye

Japán: új nagyhatalom születése

- Az európai fejlődéshez hasonló feudális rendszer – de: XVIII. sz. sógunok uralma: feudális anarchia
- 1854. Japán megnyit két kikötőt az USA számára (Matthew Perry sorhajókapitány megjelent a flottájával Tokió előtt)
- 1867. Mucuhito császár – meghirdeti Japán modernizálásának korszakát: Meidzsi-korszak
- európai mintára szervezi: kormányzat, közigazgatás, gazdaság, oktatás